

O alternativă la clasici și o repunere în discuție

Punctul de vedere polemic la imaginea evreului *Shylock*, așa cum apare în piesa lui Shakespeare *Neguțătorul din Veneția*, l-a făcut pe dramaturgul și omul de teatru contemporan Arnold Wesker să „rescrie” piesa shakespeariană.

După ce prezintă în mod realist contextul istoric al Veneției secolului al XVI-lea și statutul evreilor din ghetou (având o relativă libertate a afacerilor, dar copleșiți de taxele către orașul-republică și de prejudecățile celor din afara ghetoului), după ce personajul *Shylock* este arătat în complexitatea relațiilor sale cu comunitatea, familia și străinii (devotat, generos, omenos) și se pune accentul pe preocupările lui elevate de cârturar, „onerosul” contract care indigna opinia publică în piesa shakespeariană apare aici în altă lumină. Negustorul pe care *Shylock* îl împrumută cu o sumă mare de bani este vechiul lui prieten, care nu este evreu, și legile venețiene cer ca orice împrumut făcut de un evreu să fie trecut într-un contract special. Revoltându-se pe restrictivele reguli care se interpun între doi prieteni, *Shylock* cere în glumă un funt de carne din copul prietenului său în cazul în care, la termenul scadent, acesta nu-i va înapoia suma. Tragedia se declanșează atunci când *Antonio* nu poate plăti la termen și justiția se pregătește să pună în aplicare contractul. Intervenția *Portiei*, care găsește în vechile legi o posibilitate de anulare a contractului, salvează viața lui *Antonio* și îndepărtează povara insuportabilă a sacrificării unui prieten de pe conștiința lui *Shylock*. Statul

venețian îl va pedepsi însă pe evreu, confiscându-i averea și biblioteca mult îndrăgită. Wesker extinde opresiunea, pe care legi arbitrare, scrise și nescrise, o exercită asupra oamenilor, prin destinul personajului *Portia*, fiica unui moșier scăpătat. Ea este victima unui contract impus de tatăl ei, referitor la căsătorie. Ca și *Shylock*, ea înțelege că libertatea spirituală este replica la lipsa de libertate socială.

Iată premisa pentru un spectacol care să incite la o cunoaștere aprofundată a adevărului, la forjarea unor opinii bazate pe simpatia cu umanitatea din oameni. Regizorul Grigore Gonța și trupa Teatrului Evreiesc de Stat ne apropie drama petrecută în secolul al XVI-lea printr-un discurs scenic sobru, ale cărui articulații sunt chiar ideile textului. Caracterul de dezbatere nu este sec; personajele secundare cu întâmplările lor (fiica lui *Shylock* și eșecul încrederii ei într-un bărbat; evrei persecutați în țările lor găsindu-și adăpost în ghetoul din Veneția; periplusul unui tânăr în căutarea căpătuirii prin căsătorie) sunt bine definite și interpretate, astfel încât să contribuie la înțelegerea lumii sociale și psihologice a epocii.

Elementul principal de decor este un panou mobil așezat în fundal, care figurează pe rând zidurile ghetoului, închisa societate venețiană, locuința *Portiei* „prinsă” în contractul căsătoriei, și, la final, zidul plângerii din Ierusalim ca ultimă consolare religioasă a unui *Shylock* depozat. Scenograful Mihai Mădescu aduce, prin soluția descrisă, unitate

în spectacol și concentrare pe idee. Costumele îngrijit compuse și ilustrația muzicală punctând stările de spirit degajate de situații, dau dovadă de același profesionalism. Iar interpretarea actoricească este o reușită a spectacolului. Se remarcă un joc coerent de echipă și o bună individualizare a tuturor personajelor indiferent de dimensiunile partituri. Constantin Dinulescu în *Shylock* îmbină cumsecădenia cu rebeliunea spiritului într-un portret emoționant. Să-i mai amintim pe Cornel Ciupercescu în

Antonio pentru jocul conținut, pe Maia Morgenstern în *Portia* pentru aplombul inteligent și expresivitatea apariției, pe Mihaela Sârbu în *Jessica*, fiica lui *Shylock*, pentru naturalețe și dramatism. Toți ceilalți actori trebuie să fie menționați pentru seriozitatea prestației lor. Vă recomandăm la Teatrul Evreiesc de Stat, un spectacol la care se gândește și participă!

Teatrul Evreiesc de Stat – Shylock de Arnold Wesker. Traducerea: I. Kana. Regia și versiunea

**Maia
Morgenstern
și
Andrei
Finți**

scenică: Grigore Gonța. Decoruri: Mihai Mădescu. Costume: Luana Drăgoescu. Ilustrația muzicală: Vasile Manta. Cu: Constantin Dinulescu, Maia Morgenstern, Cornel Ciupercescu, Mihaela

Sârbu, Leonie Waldman-Eliad, Andrei Finți, Florin Petrini, Dan Tufaru, Boris Petroff, Luana Stoica, Rudy Rosenfeld, Nicolae Călugărița. Data premierei: 20 octombrie 2000.

Claudia LIPAN

„Shylock versus Shylock”

Inițial am vrut să-mi intitulez cronica „Shylock versus”, dar îmi închipui că o luptă cinstită se duce între doi adversari. Cel puțin. Așa că lupta *Neguțătorului din Veneția* pus în scenă la Teatrul Mic de Tudor Chirilă converge cu răbdarea de a sta pe scaun. Regizorul Tudor Chirilă se abate de la ceremonia creștină din Bănie (al cărei scenariu îmbogățește cât de cât teatrul nostru religios) și-l îmbracă pe Shylock în haina israelitului tras pe sfoară de propria lui urzeală.

Dan Condurache este o replică mai puțin inspirată a eroului său. Evitând colaborarea cu personajul, el cade într-o pedanterie zeloasă, într-o complicitate cu falsa imagine creată de televizor. *Shylock* este un antierou. Jocul jenat de o voce nazală, de izbucniri clovnienne, îngheată textul în lipsa unor mijloace de expresie. *Shylock*-ul lui Dan Condurache pare frustrat de talentul de care dispune încă acest actor, dar uitat, bunăoară, într-un umor sacrificat – de timp, de teatru, mă rog...

Mihai Dinvale, burghez și onorant (rareori viclean) alunecă uneori într-un fel de hipnoză provincială. Luciditatea lui vine dintr-o teamă de a nu-și disprețui întrebările, căutările, preferând rolul privitorului ca la teatru. Detașat și maleabil, personajul său se exprimă atât cât îi trebuie omului să-i meargă la suflet.

Scenografia Carmencitei Brojboiu traduce versul elisabetan în transparență. Costumele acestea în alb-negru sunt pătate de culoare în clipa când regizorul revine la multiplele planuri ale jocului și face din pețitorii prințesei (de altminteri niște pehlivani!) SINGURELE momente de excepție ale piesei. Li se alătură Cristian Iacob (un Lorenzo din breasla înțelepților muți) a cărui sinceritate o echivalează pe cea a fiicei lui Shylock. De remarcat intenția lui Tudor Chirilă de a o distribui aici, alături de Irina Movilă, pe tânăra Cerasela Constantin. Debutul ei cu brio la Gala Tânărului Actor este justificat de o evoluție fără șovăiri.

În rest, rămânem în lumea unui Shakespeare neînsuflețit și în fața frământării unor oameni care, indifereți de condiții, puteau fi înțeleși altfel decât absenți...

TEATRUL MIC: *Shylock* de W.Shakespeare

Regia: Tudor Chirilă. **Scenografia:** Carmencita Brojboiu. **Cu:** Dan Condurache, Mihai Dinvale, Irina Movilă / Cerasela Constantin, Cristian Iacob, Ozana Oancea, Liviu Lucaci, Petre Moraru, Radu Zetu, Sorin Medeleni, Emil Hoștină, Mihaela Rădescu, Avram Birău, Iuliana Pană, Oana Albu, Nicolae Praidă, Bogdan Talașman. **Muzica:** Dorina Crișan Rusu.